

[Socialministeren.]

Forslaget går ud på at lempe de gældende regler om fradrag i erstatningen til personer, der oppebærer pension fra det offentlige efter at have været ansat i offentlig tjeneste.

Den gældende bestemmelse, som findes i erstatningslovens § 24, stk. 2, hviler på det synspunkt, at det offentlige ikke bør yde fuld erstatning ved siden af pensionen. Bestemmelsen medfører, at erstatningen meget ofte falder helt bort eller i hvert fald reduceres stærkt, når tjenestemanden pensioneres.

Tiden er imidlertid løbet fra bestemmelsen i dens nuværende udformning. Dette skyldes for det første, at aktive tjenestemænd ved en lovændring i 1957 fik adgang til at oppebære erstatningen fuldt ud ved siden af lønnen, og for det andet, at de tjenestemænd, som nu berøres af bestemmelsen, har opnået fuld eller næsten fuld pensionsalder.

Det må derfor nu forekomme mindre rimeligt, at erstatningen bortfalder eller reduceres kraftigt ved pensioneringen, når den skadelidte tjenestemand har kunnet oppebære erstatningen ubeskåret ved siden af lønnen, og når han gennem sin mangeårige ansættelse har optjent sin ret til pensionen.

Ved forslaget sikres den skadelidte i alle tilfælde en begrænset invaliditetserstatning også efter pensioneringen. Dette begrundes med, at invaliditetserstatningen ikke alene kompenserer indtægtstab, men også de ulemper og eventuelle udgifter, der følger af invaliditeten. Endvidere kan erstatningen kompensere den eventuelle lavere pension, som måtte være resultatet af, at invaliditeten eventuelt har forringet tjenestemandens muligheder for advancement.

Lempelsen foreslås foretaget på den måde, at de mindre erstatninger for invaliditeter på højst 25 pct. for fremtiden ydes uden fradrag, medens de større erstatninger ikke skal kunne reduceres mere, end at de skadelidte altid bevarer en erstatning svarende til en invaliditet på 25 pct. Økonomisk betyder det, at de hårdest ramte altid vil være sikret en erstatning på for tiden ca. 6.000 kr. årlig ud over tjenestemandspensionen.

Loven om erstatning til besættelsestidens ofre blev i sin tid gennemført med enstemmighed i rigsdagen, og de skadelidte må have et naturligt krav på, at loven justeres, når der påvises at være behov herfor — også når det som her kun har betydning for et forholdsvis begrænset antal personer.

Idet jeg i øvrigt henviser til forslagets bemærkninger, skal jeg herved anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Else-Merete Ross): På de ærede medlemmer hr. A. C. Normanns, hr. Helveg Petersens, hr. Skyttes og egne vegne tillader jeg mig herved for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde.

Allerede den 4. maj 1950 fremsatte medlemmer af det radikale venstre forslag til ændring af denne lov specielt med sigte på at få de unge beskæftiget på måder, hvorved deres arbejdskraft blev bedre udnyttet ved arbejder, der kunne virke udviklende på dem og give samfundet større udbytte.

Indenrigsministeriet har allerede fundet visse nye og produktive arbejdsopgaver for de civilt værnepligtige ikke blot i statsinstitutioner, men også i humanitære organisationer.

Da det i andre NATO-lande har vist sig, at det ikke af disciplinære grunde var nødvendigt at have de civilt værnepligtige samlet i lejre, foreslås lejrene i Gribskov og Kompedal nedlagt.

Som yderligere argument skal anføres, at lejrene er dyre at opretholde, og at de lange afstande fra lejrene til de forskellige nye arbejdssteder, hvor de unge beskæftiges, både er bekostelige og tidrøvende til skade for det arbejde, der skal udføres.

Et administrativt organ under indenrigsministeriet oprettes til at varetage de civilt værnepligtiges arbejdsforhold og arbejdsfordeling, så de værnepligtiges evner og forudsætninger udnyttes bedst muligt.

Idet jeg henviser til de udførlige bemærkninger til lovforslaget som helhed såvel som til de enkelte paragraffer, skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede kirkeminister, der vil give tinget en tidligere anmeldt redegørelse.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Lad mig begynde med endnu en gang at takke det ærede medlem hr. Damsgaard, fordi han har foranlediget, at jeg får anledning til også her i folketinget at redegøre for problemet vedrørende de tyske krigsgrave. Ganske vist har jeg også tidligere redegjort for denne sag under en spørgetid i det høje ting, men da den stadig er genstand for megen omtale og en stadig mere hidsig omtale i dagspressen, mener jeg det rigtigst at give en lidt mere udførlig redegørelse for indholdet af overenskomsten mellem den danske regering og Forbundsrepublikken Tysklands regering vedrørende de her i landet værende tyske krigsgrave fra den anden verdenskrig og for det arbejde med samlingen af disse grave, som er iværksat i henhold til overenskomsten. Det er mit håb, at jeg hermed kan bidrage til at klare de undertiden noget forvirrede begreber om denne sag i den offentlige debat.

Om overenskomstens tilblivelse skal jeg blot nævne, at den er blevet til som resultatet af mange års forhandlinger i udenrigsministeriet mellem danske og tyske myndigheder, idet man fra tysk side på et tidligt tidspunkt tog det spørgsmål op, hvordan man skulle forholde sig med hensyn til fornyelse og vedligeholdelse af de tyske grave efter udløbet af det tidsrum — den fredningsperiode på 20 år — hvori den danske stat havde påtaget sig at indestå for udgifterne til opretholdelse og vedligeholdelse af de pågældende grave.

Under forhandlingerne rejste man fra dansk side spørgsmålet om tilbageføring til Tyskland af de tyske krigsdøde. Det kunne man dog ikke indgå på fra tysk side af hensyn til konsekvenserne i forhold til en række andre lande. Derimod fremsattes fra tysk side et stærkt ønske om, at gravene, der var spredt på ca. 475 forskellige steder, måtte blive samlet på nogle ganske få, centralt beliggende steder på tilsvarende måde, som det efter krigen er sket med de tyske grave i en række lande, f. eks. Norge, England og Frankrig. Derved ville det blive lettere for de tyske pårørende at besøge

gravene, og der kunne skabes bedre mulighed for tilsyn med og vedligeholdelse af gravstederne, når ansvaret for gravene efter fredningsperioden overgik til Tyskland.

Forhandlingerne resulterede som bekendt i indgåelse af den overenskomst, som blev underskrevet den 3. oktober 1962, og som i korte træk går ud på, at den danske regering forpligter sig til at medvirke til, at de tyske krigsdøde — soldater og flygtninge — fra sidste verdenskrig samles på et mindre antal kirkegårde, hvor der i forvejen er begravet tyske krigsdøde, idet man fra dansk side ikke fandt at kunne indvillige i oprettelsen af nye, rent tyske kirkegårde.

I overenskomsten blev det ikke fastsat, hvor gravene skal samles. Det blev hen-skuddt til senere forhandling mellem kirkeministeriet og den tyske krigsgravsorganisation. Under de derpå følgende forhandlinger var det fra tysk side oprindeligt ønsket, at gravene som sagt skulle samles på ganske få steder. Tallet 10 blev nævnt. Imidlertid er man senere nået til enighed om, at gravene samles på 30 steder, og da $\frac{4}{5}$ af de tyske krigsdøde i forvejen ligger begravet disse steder og således ikke skal flyttes, har man derved — som ønsket fra dansk side — opnået at begrænse flytningerne meget betydeligt.

Antallet af tyske krigsdøde, der ligger begravet her i landet, andrager ca. 26.000, nogenlunde ligeligt fordelt mellem Jylland og øerne. Arbejdet med sammendragning af de spredte grave er opdelt i to etaper.

Første etape, som omfatter øerne, påregnes afsluttet i indeværende måned bortset fra ganske enkelte steder, bl. a. Birkerød, hvor særlige forhold gør sig gældende. Herefter vil de tyske grave inden for dette område være samlet på 15 kirkegårde. Et enkelt sted ligger gravene dog uden for kirkegårds-muren. Der vil antagelig i nær fremtid blive truffet aftale om, hvor de tyske grave skal opretholdes og samles i Jylland. Det bliver — ligesom på øerne — ca. 15 steder.

Alle udgifter vedrørende flytningen betales af Tyskland. Ligeledes har Tyskland forpligtet sig til at betale for den gravstedsjord, der benyttes, men de fleste kirkegårdsbestyrelser gør ikke krav på betaling herfor. Derimod vil der nok som regel blive